

EGY ZÁSZLÓVIVŐ EMLÉKEI

És most a zászlóval meg is érkeztem az intézet elé. Mögöttem vonult az úttörőcsapat és a fél falu ünneplőben. Hivatalosan Állami Gyógypedagógiai Intézet és Nevelőotthon állt a bejárat zomáctábláján, de mindenki, az ott dolgozók és a falubeliek egyaránt, csak intézetnek nevezték, mintha titkoltak vagy szégyelltek volna valamit a rövidítéssel.

A rácsos vaskapu mindkét szárnya sarkig tárva várt bennünket, pedig általában zárva tartották, és csak külön engedéllyel lehetett idegeneknek belépni az intézet területére. Erre a rendre a portásfülke vigyázott, minden irányba nyitott szemével.

A portásfülke tulajdonképpen egy kis házikó volt, piroscserepes tetején kéménnyel, és belül minden kényelemmel felszerelve: még kurbliis telefont is, amelynek használata igen nagy respektet jelentett. Volt benne két vaságy, csíkos pokróccal letakarva. Vaskályha ontotta a meleget még a legcudarabb időben is. Jólesett megpihenni mellette, ha már elgémberedtek a tagjaim a téli csavargásban, és ha betértem, álmélkodhattam az öregek különös történeteinek. Igaz, hogy piros betűkkel virított a falra rajzszögezve, hogy: Idegeneknek a portásfülkében tartózkodni tilos! Mégis összejöttek néha hárman-négyen is egy kis diskurálásra. Meg aztán, nem voltam én idegen. Ismertek engem, mint a rossz pénz – hallottam is szerte a faluban.

Sarkadi bácsi, a rosszlábú portás már ott topogott a portásfülke előtt, várva érkezésünket. Homlokán összekuszálódtak a ráncok a meglepetéstől, amikor meglátta, hogy én vezetem a felvonulókat.

- Nocsak, miből lesz a cserebogár?! - szaladt ki a száján hangosan.

A szemem sarkából figyeltem mindezt. És ujjongó szívvel könyveltem el, hogy ő az első ember a faluban, aki elismeréssel nézett rám, amiért ilyen férfiasan viszem a zászlót a menet élén. Még jobban kihúztam magam.

Sok időm nem volt lubickolni az egyszemélyes dicsőségben, mert ahogy befordultunk az intézet kapuján, a zászlót előrecsapta a most már hátulról támadó szél. A szél rohama váratlanul ért, és jó néhány lépést előre kellett futnom, mert különben orra bucskáztam volna. Sarkadi bácsi arckifejezésére, ahogy fejcsóválva elnevette magát, már nem voltam igazából kíváncsi. Nem is néztem oda. A zászlóval voltam inkább elfoglalva. Keményen megtartottam a zászlórudat és éreztem, hogy nekem, mint szkúner-kapitány-jelöltnek egy újabb nehéz próbát kell kiállnom: a hátszél próbáját. Hogy ez hányadik lesz a sorban, azt egyelőre nem számolgattam, de felsejlett előttem valami hétpróbás, amit a nevemmel kapcsolatban olykor-olykor a faluban is emlegettek.

Ismét kívülről láttam magam, amint hátradőlve próbálok meg ellen tartani a menetirányban jóval előttem csattogó zászlónak, amely egyre csak vonszol maga után – mintha a zászló vinné Ferkót. Ilyen szerencsétlen zászlóvivőt én még egy képen sem láttam, pedig jó néhányat megnéztem, amikor tavalyelőtt vagy talán korábban(?) elhatároztam, hogy táj- és csataképfestő leszek. Ott mindegyik képen a zászlóvivő egy kissé előrehajolt, és feje fölött hátrafelé lobogott a zászló. Én is így festettem meg Bem apót, meg Gábor Áron rézágyúit és a piros-fehérezöld, cakkos szélű trikolorot (a jobb oldalon, a kép belseje felé mutatva) – a Négy nap dörgött az ágyú Vízakna és Déva közt című képeimen.

Az nem létezik, hogy a világtörténelem valamennyi csatáját ellenszélben vívták volna meg. – morfondíroztam. És mi volt az ellenség zászlóival? Valamelyiknek csak hátszélben kellett lobogni, ha egyszer egymással szemben harcoltak. És akkor azt a zászlóvivőt, akinek a hátszél jutott, azt miért nem örökítették meg azok a híres csataképfestők? – Elégedetlenkedtem, merő kollegialitásból, a hátszélben is szolgálatot teljesítő zászlóvivők nevében.

A kiskastély mellett vezetett az utunk. Nem különösebben szerettem ezt az épületet: folyosói sötétek voltak, és az egykor minden bizonnal szebb napokat látott termekből szövőgépek fenyegető csattogása hallatszott. Ott formálták az új, szocialista embertípust az intézeti nagylányokból. Legalábbis így mondták a felnőttek, akik ott dolgoztak. Hát, kemény munka lehetett, az biztos. Csak az a csattogás ne lett volna, mert az engem mindig a nadrágszűj suhintására és valamelyik csínytevésémemre emlékeztetett. El is kerültem azokat a sötét folyosókat.

A kiskastély oldalszárnyát viszont gyakran látogattam, de annak külön bejárata volt. Ott lakott Bakos Geyza bácsi, a gondnok. Már a nevét is különlegessé tette a középen álló Y. És különleges volt ő maga is. Magas férfi,

fekete bajusszal, katonás tartással. A nagykastély lépcsősorának tetején állva ő parolázott velem először azon a bizonyos délutánon, amikor megérkeztünk Tarhosra. Kézfogása határozott volt, és úgy éreztem, szeretet árad belőle.

- Hogy tetszik itt, nálunk az intézetben, Ferike? – Kérdezte, szemembe nézve. Nevemen szólított, és ez meglepett, mert addig az idegeneknek csak: - Hé, kisfű! Meg: - Mít furakodsz, öcsös?! voltam.

- Nagyon – válaszoltam a szokottnál halkabban, és ebben több volt az őszinteség meg a remény, mint a buksi fejbe vert illedelem. Keztem egy kicsit otthon érezni magam.

A hangja is különleges volt, ha hangszerhez kellene hasonlítanom, akkor szülőfalum templomának orgonája és egy mélyhegedű dallama jut először eszembe.

Később, vele együtt kóborolva ismertem meg az intézetet.

Pontosabban nem az intézetet mutatta meg nekem, hanem a kislevesben fészkelő baglyokat, a hosszú terméseiket lógató szivarfákat, a nagyödör meredek oldalát, ahonnan merészség volt szánkóval lesiklani, a barna gubacsokat termő tölgyeket, a ciszternát, amelyben egy nagy csikbogar lakott, a mogyoróbokrok egyenes ágait, melyekből nyilvesszőket vághattam, a barnafejű vizisiklót, amelyik lépteink zajára elosont a fűben, a birkózó szarvasbogarakat, az erdő nyiladéján átlopakodó őzeket, az amerikai tölgy férfitenyérszerű leveleit, az árnyas fák alatt a páfrányok zöld tengerét.

Ez nem az intézet: ez a Világ volt, amelyet a tőle kapott könyveket bújva már én népesítettem be. Megtaláltam Robin Hood terebélyes cserfáját az erdő tisztásán. A csodaszarvas nyomát követtem a zombékos réten. Indiánok füstjeleit kémleltem a horizonton. Török martalócok elöl bujkáltam a sombokrok mögött. A tó vízállását figyeltem, hogy elég lesz-e télire a Két kicsi hód-nak. Rákóczi hadnagyaként aprítottam a labancot a csalitban. Hát jó bocsátottam vízre a tenger felé.

Volt amikor azt hittem, hogy Geyza bácsi mágus, mert csoda dolgokat tudott elővarázsolni sötétkamrájában egy vörös lámpa fényénél. Azt én is láttam, hogy egy kétszemű fényképezőgépet, (amelynek szemei egymás fölött voltak) hoz magával kóborlásaink alkalmával, és veszi célba, fölülről a gépbe beletekintve, az erdő részleteit. Mégis, amikor lassan előjöttek ezek a képek a hívótálban, a derengő vörös fényben, teljesen mások voltak, mint amire én emlékeztem. Én fiatal szürke bükköst láttam, és nem láttam a nap sugarait - az ő képén szikrázva robbantak szét a napsugarak a feketén őrt álló fák között. Én láttam ugyan a virágot, de az ő képén finom párában fűdött a harangvirág, és mögötte felsejlett az erdő sötétje. De nem csak a fák, növények változtak át pillantása nyomán, hanem az emberek is. Akiket fényképezett, azoknak az arcai meséltek.

És azok az arcok közül sokan itt jöttek most mögöttem. Ő pedig, szerintem a zenepavilonnál volt, ahol majd az ünnepséget tartjuk. Hiszen az intézetben a legfontosabb dolgokat ő irányította: mikor induljon útnak, és merre menjen a barnára festett fakarusz-busz, a mosoda gépei időben legyenek megjavítva, hol kezdjek a munkások az erdő tisztogatását. Most biztosan a színházteremben irányított, hogy jó helyen álljon a mikrofon, és ne lógjanak csálén a zászlók az ünnepi dekoráción. Elképzeltem, hogy már kiment az első emeleti nagyerkélyre (mert ő oda is kimehetett), és ott vár bennünket. Én pedig itt vittem a zászlót, szembeszegülve a széllal, ezen az ünnepnapon, amely fontos esemény a falu életében is.

Saját tapasztalatom alapján most már bátran elmondhatom, hogy az összes fontos eseményt, ami Tarhoson történt ideköltözésünk óta, két nagy csoportba lehetett sorolni:

Az egyik esetben, valamilyen véletlen folytán, éppen ott tátottam a számat, vagy arra kóboroltam, de valamilyen szemtanúja voltam a történéseknek.

A második csoportba azok az események tartoztak, amelyeknek én voltam a főszereplője, és a falubeli felnőttek, netán anyám főnökei voltak szemtanúi az én csínytevésemnek. Volt olyan pechem, hogy állandóan a legrosszabb indulatú szemtanúkat ette arra a fene.

Anyám ezeket a különös jelenségeket csak kérdések formájában tudta feldolgozni:

- És mi a fenét kerestél te akkor ott, Ferike?

- Hát nem tejért küldtelek el a Varga-tanyához?

- Miért kell neked állandóan ott lábatlankodnod, ahol semmi keresnivalód sincs?

- Mikor nő be már végre a fejed lágya?

- Ki mondta neked azt, hogy ilyen marhaságot csinálj?

- Hányszor megmondtam már, Ferike, hogy ...?

Fokozatosan kiderült, hogy ennek a kérdésnek annyiféle befejezése van, ahányszor csak felteszi nekem.

A sokadik, számomra mindig eléggé alapos és teljesen érthető magyarázat után, lassan költőivé váltak anyám kérdései. Nem sokkal korábban magyarázta el magyarórán Kozma Sanyi bácsi (a később megfürdetett Kozma Gizka apukája), hogy költői az a kérdés, amelyre nem várunk választ. (A fürdetés után nem bántam volna, ha inkább ő is költői kérdéseket tesz fel).

Ezért aztán egyből tudtam, hogy mikor vált igazi költővé az anyám.

Amikor először megkérdezte:

- Hát miért ver engem az Isten ilyen égetnivaló kölyökkel?

Ezek után vártam tőle a szép verseket, de azok valahogy elmaradtak. Magyarázatként szolgálhat, hogy anyám egyedül nevelt, és helyzetét nagymértékben nehezítette, hogy az atyai pofonokat is neki kellett kiosztani. Ez még nem is lett volna baj, de a gyakorlat inkább az volt, hogy ezeket a pofonokat inkább szorozta. Nem is kedveltem meg a matematikát, különösen olyan mondatok után, hogy: - Na, ezért még otthon számolunk!

Csak példaként említem, hogy amolyan bátorságpróbaként felmásztam a lebontásra ítélt szeszgyárkémény tetejére. (Na, az is egy próba volt a hétből!) Egyedül vágtam neki a kémény belsejében sorjázó vas létrafokoknak, így szándékom rejtve maradt a külvilág számára. Ha nem lett volna bátorságom végigmenni, akkor sem tudta volna meg senki. De feljutottam, annak ellenére, hogy a szélben éreztem a kémény kilengését, „... mert az úttörő bátor és fegyelmezett.” (Mormoltam magamban, felváltva a Miatyánkkal.) Kidugtam a fejem a nyíláson és lepillantottam. Valószínűtlen perspektíva nyílt meg előttem: hangyányi emberek mozogtak lenn a cselédházaknál, és beláttam a házunk udvarába. És láttam, hogy Molnár Icu éppen ott olvasgat a kerti lócán.

Egyszerre két nagy elhatározás gerjedt fel bennem: az egyik, hogy vakmerőségemnek legyen tanúja, a másik, hogy világgá kiáltsam:

- Szeretlek, Molnár Icuuuu! – eresztettem ki a hangomat a kémény tetejéről. Semmi hatás. Rezdületlenül tovább olvasott a lócán.

Még egyszer nekiduráltam magam, és torkom szakadtából ordítottam:

- Szeretleeeeeek, Icuuuuu!

De ő csak tovább olvasott. Csalódottan másztam le a kéményből. Sejtelmem sem volt arról, hogy valaki mégis meghallotta a második kiáltásomat, és már kerekedik is anyámhoz, az intézetbe.

- Malvinka, Malvinka! Nagy baj van! A fiad a szeszgyárkémény tetején kalimpál és azt ordítja:

- Leeseeeeeek! Juuuuu!

Anyám bőven az önkéntes tűzoltócsapat szintidején belül ért a helyszínre. Igaz, nem húzta a szerkocsit. Se költői kérdés, se igazi, csak durr, két pofon két oldalról. De akkora, hogy kilengésemet még a szeszgyár kéménye is megirigyelhette volna.

Eleddig egyetlen olyan fontos esemény volt Tarhoson, amelyről lemaradtam. De legalább harminc tanúm lenne rá, hogy teljesen önhibámon kívül, pedig én mindent elkövettem. Mind a harmincan annak a Zetornak a pótkocsiján álltak, amelyik egy októbervégi délutánon nemzetiszín zászlók alatt indult be a városba. Ők voltak a tanúi annak, hogy éppen kapaszkodtam fel én is a pótkocsira, amikor hirtelen valaki alulról megfogta mackónadrágos lábamat:

- Hova igyekszel annyira, Ferike?! – hallottam anyám hangját a hátam mögül.

- Megyünk, Anyuka, Békésre. Leverni a vörös csillagokat! – kiáltottam vissza büszkén.

- Leverek én neked akkorát, hogy száz vörös csillagot fogsz látni! – szorította még erősebben a bokámat.

- Jössz le azonnal! - és már húzott is lefelé a nadrágomba kapaszkodva. Én meg engedelmesen követtem a mackónadrágot, mert éreztem, hogy hülyén néznék ki egy szál gatyában a pótkocsi magasítójába kapaszkodva. Földet érés után megragadta a grabancomat és oly sebesen vitt haza, hogy a lábam is alig érte a földet.

Az a gyanúm, hogy immár több mint másfél évvel a történetek után senki sem jelentkezne a Zetoron útnak indulók közül azért, hogy igazságomat tanúsítsa. Pedig egy tanú is elég lenne. A többi eseményből aztán már nem maradtam ki. De ezekre a falu vénei úgyszólván emlékeznek, jobban, mint a természeti csapásokra (száj-és körömfájás, aszály, sáskajárás, stb.). Mert borzongással gondolnak ma is arra, hogy milyen felfordulás kezdődött, amikor egy őszi délelőtt világoskék rendőrségi Pobjeda érkezett a faluba tele egyenruhásokkal...

A falusiak szívét nem a felhőtlen derű lengte körül... Belül meg pláne nem. Körülbelül ez volt a helyzet Tarhoson kora délelőtt, amikor híre ment az autó megérkezésének.

A rendőrök határozott céllal jöttek, és nem lacafacáztak. Megrohmozták a falu stratégiai pontján álló, hatvanöt Celsius fokos melegvizet adó artézi kút mögött álló víztornyot, és felszólították a megadásra. Mivel a víztorny belsejéből csak rendkívül gyanús csend hallatszott, a főcsapás irányának – rövid tanácskozás után - a bejárati deszkaajtót jelölték ki. A főbb csapásokat egy kisbaltával hajtották végre – jogszerűen és szakszerűen – ripityára aprítva a szívós ellenállást tanúsító deszkákat. A behatolás után további ellenséges góccok felderítése volt a cél. Az ajtó megnyitását követően meginduló rohamot nagymértékben akadályozta az a három mázsa vadnarancs, amely tömegesen és egyenként is ellenséges módon, sőt fenyegetően gurult a rendőrök lába elé. A behatolás során két rendőr nadrágja szenvedett – földre huppanás (szakmai zsargonban: seggreesés) következtében - könnyebb sérülést: a vadnarancs ragadós nedve egész napra maradandó foltot hagyott az ülógumók tájékán. A mellékhatás később jelentkezett: odaragadtak a székhez, ezért a továbbiakban csak állva tudták ellátni a szolgálatot. Az allergiás reakciók miatt pedig állandóan vakaróztak.

A víztorny tüzetes átvizsgálása után – mivel a felderítést nem akadályozó galambürüléken kívül mást nem találtak – a gyanú a vadnarancsokra terelődött. Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy a víztorny szivattyújának leállása több vadnarancs összehangolt szabotázsakciójának következménye. Az akciót valaki irányíthatta. Mert az a rendőrök számára is nyilvánvaló volt, hogy saját elhatározásukból nem közlekednek vadnarancsok Tarhos légtérében, és merő passzióból sem ütközgetnek neki a biztosítéktáblának, de főleg nem a főkapcsolónak. Most már csak az akció kitervelőjét és irányítóját kellett megtalálni, mert a tettestársak, a vadnarancsfák ott álltak harmincöt lépés távolságra – de hallgattak. Rendkívül bonyolult, alaposan megszervezett konspiráció felgöngyölítésére kellett a rendőröknek felkészülniük.

Mindezeket én is csak később tudtam meg a falu véneitől. Mert ez alatt az idő alatt gyanútlanul, általános iskolásnak álcázva üldögéltem rejtekhelyemen, az osztály harmadik padosorában. Az önálló órát fondorlatos módon arra használtam fel, hogy megtévesztés céljából Nelson admirális tengeri csatáját vázoljam fel egy rajzlapra. Én akkor még nem tudtam, hogy szabotőr vagyok.

De a felvilágosítás már nem váratott sokáig, mert óra közben kopogtak az ajtón: Füredi Sanyi bácsi, a pedellus lépett be örökké hordott kék köpenyében, és Kozma tanár bácsihoz fordult:

- Elnézést kérek a tanár úrtól az óra megzavarásáért, de Kanyó Ferit kell az igazgatói irodába kísérjem.

Jól ismert szabványmondattal volt, évente 6-8 használatra hitelesítve, különböző nevekkkel behelyettesítve. De többségében az enyémet használta Füredi Sanyi bácsi a mondatszerkezetben. Még nem volt rá példa, hogy halaszthatatlan dicséret miatt kellett volna az órát megzavarni. Pedig eljátszottam a gondolattal, mi lenne, ha egyszer csak a Nobel-díj Bizottság küldene sürgős üzenetet számomra. Akkor hogy hangzana ez a szabványmondattal? Sajnos ez nem az az eset volt.

Az igazgatói irodában sokan voltak, nagyon sokan: 5:2 volt az arány az egyenruhások javára (ketten közülük álltak és vakaróztak, pedig volt elég szék). Az eddigi találkozókat általában szűkebb körben zajlottak: egy igazgató bácsi, egy osztályfőnök, egy Ferkó felállásban. Pontosabban csak én álltam, méghozzá vigyázz-ban. Most is hasonló volt a szereposztás, csak az volt furcsa, hogy egy aranycsillagos-egyenruhás ült Bereczki igazgató bácsi székében. Mégis az igazgató bácsi szólalt meg:

- Majd én kezdem, hadnagy elvtárs. Azért, hívtunk ide Feri, mert te talpig becsületes, kiváló úttörő vagy, csapatzászlóvivő, az úttörőcsapat krónikása. (Meg nótafa is – tettem hozzá magamban.) Te sokfelé jársz-kelsz a faluban, és esetleg láthattál érdekes dolgokat tegnap. Esetleg találkozhattál felnőttekkel, gyanús idegenekkel, vagy tanúja lehettél olyan furcsa eseményeknek, amelyek segíthetnek a rendőr elvtársaknak. Válaszolj részletesen, őszintén a kérdéseikre –, hideg, kék szemében ugyanaz a szigorúság tükröződött, mint máskor.

- Igazgató bácsi már elmondta, hogy mire vagyunk kíváncsiak. - Vette át a szót a seszínű hajú hadnagy elvtárs. - Meséld el szépen, merre jártál, és kikkel találkoztál! Kezdjük onnan, hogy hova mentél az iskolából? – kezdte barátságosan, érdeklődéssel a hangjában.

- Mivel anyukám délutános volt, én hoztam el ételhordóban az ebédet a konyhából, a nagykastélyból, de előtte még benéztem a portáshoz, Sarkadi bácsihoz. Ott mesélte el valaki, hogy megrúgta a ló Szűcs Gábor bácsit, de nincs komoly baja, mert háttal állt a lónak. (gyorsan el kellett nyomnom a nevetésem, mielőtt még kibukott volna

belőlem, pedig lelki szemeim előtt láttam, hogy a seggberúgott Szücs Gábor bácsi kiterjesztett karral repül át az istállóban a szalmabálák felé. A rám figyelő tekintetek komolyságra intettek.)

- Otthon megebédeltem, a kedvencem volt: húsos-tarhonya, amit én tényleg...

- Jó, jó, haladjunk tovább, a tarhonya nem érdekelt - vágott szavamba máris türelmetlenül a hadnagy elvtárs.

- Hát, ...utána elmentem a Kiszely Sanyihoz, aki megígérte, hogy ad nekem egy jó erős traktorbelső a csúzlímhoz.

- Aha, fegyverkezünk? Fegyverkezünk? - vágott ismét közbe félig viccesen, félig komolyan, elraktározva a terhelő információt.

- Ki látott már falusi gyereket csúzli nélkül? - kérdeztem vissza, egyben megadva a korrekt választ. (Költői kérdés!)

- És hol az a csúzli? - kérdezte számon kérően.

- Még nincs kész, mert előbb egy jó villáságot kell találnom. - válaszoltam teljes nyíltsággal.

- Onnan hova mentél? Felnőttekkel nem találkoztl?

(Ezek valójában nem is rám kíváncsiak, hanem felnőtteket keresnek, gyanús idegeneket. - jutott eszembe Bereczki igazgató bácsi bevezető mondata. Megpróbáltam emlékeimben ilyenek után kutatni, mert biztos jártak a faluban, ha egyszer ezt kérdezik.)

- A szeszgyárhoz mentünk Kiszely Sanyival... és igen ott... ott láttam két embert bemenni a bognárműhelybe... - erőltettem meg az emlékezetemet - a kezükben valami furcsa tárgy volt, ami nagyon hasonlított egy puskára. - igyekeztem lassan magam elé idézni a képet, és mondtam lassan, bizonytalanul.

- Ez hány órákor történt? - kapcsolt át reflexszerűen kihallgatási üzemmódba a hadnagy elvtárs.

- Nincs énnekem óráim! - kértem ki magamnak a feltételezést.

- Hogy nézett ki pontosan az a tárgy? - érdeklődött tovább célirányosan a hadnagy elvtárs.

- Ilyen hosszú, egyenes. - mutattam kinyújtott karral. - Az egyik vége vastagabb és hajlított.

- Kispuska lehetett. - szólalt meg valaki halkán az egyenruhások közül. És az igazgatói irodában felderengett egy igazi büntény körvonala.

Elöttem viszont kezdett kitisztulni a kép, és rájöttem, hogy milyen tökéletes személyleírást adtam egy kocsilőcsről.

- Nem, azt hiszem, inkább mégis egy kocsilőcs volt, - tértem vissza a realitáshoz, meggyőződéssel a hangomban.

- Kie a műhely?

- Hát Bognár bácsié. - A foglalkozás és a név egybeesése teljesen magától értetődő volt számomra. Egy falusi bognárt másképp nem is hívhatnak.

- Ha a bognárműhelybe mentek be, akkor inkább az a valószínű, hogy lőcs volt az. De azért írd fel a nevet - fordult oda a mellette lévő rendőrhöz. Így került Bognár bácsi elsőként a gyanúsítottak listájára...

- No, folytasd, Feri! Aztán merre mentetek?

Aztán a ciszternák felől bementünk a szeszgyárba, és ott... ott... - Hirtelen megtorpantam, és elhallgattam, mert eszembe jutott, hogy verebekre kezdtünk lövöldözni csúzlival (még a régivel). És, ... (Hát ezt nem lehet megmondani, mert az „Úttörő szereti és védi a természetet”... és a verebek is a természet részei... Mi pedig... jajaj... Jobb erről nem beszélni. - futott át fejemen a büntudat. A büntudat, pedig egy pillanat alatt megkétszereződött, mert eszembe jutott, hogy a nevem Assisi Szent Ferencé, aki pedig az állatokkal beszélgetett, a madarakat etette, én pedig visszaélve névadóm szelíd jámborságával...Jaj, jaj. Miket kell nekem meggyónnom?! Ráadásul, ha még a hadnagy elvtárs is megtudja.) - horgasztottam le a fejem önkéntelenül.

A seszínű hajú hadnagy elvtárs azonnal ráérezett, hogy megtorpanásom mögött nagy-nagy titok lappang. Remélve, hogy ebből a pontból kiindulva a teljes bűnügyet felderítheti, tapasztalt kihallgatóként kérdések özönét zúdította rám. Én pedig mit tehettem, válaszoltam minden kérdésre, hiszen jól beleverték abba a buksi fejembe annak idején, hogy ilyenkor mi a teendő.

Öt percen belül a verébvadászat minden részlete kitudódott. Vagyis majdnem minden részlete, mert legalább az elbeszélésemben sikerült megmentenem két veréb életét, mivel azt vallottam, hogy egy verebet sem találtunk el. (Ezt a hazugságot aztán majd meggyónhatom. A verebek kioltott életével együtt. - jutott eszembe. - Hát

ennek így sosem lesz vége.)

- Ezért kell neked akkor az újabb csúzli, hogy aztán verebekre lövöldözhes! – csattant a hadnagy elvtárs mondata ellenségesen.

- Na, folytasd! – nézett rám szúrós szemekkel.

Ettől aztán egy kicsit megzavarodtam és felcseréltem, hogy előbb jártam a tehénistállóknál, mint ahogy elmentem volna a cukorrépa szállító kisvonattal Dobi Laciék tanyájához. És itt egy pillanat alatt úgy összekeveredett fejemben a tér és az idő, hogy még maga Einstein sem tudott volna rendet rakni. Pedig neki erre a helyzetre is biztosan ott volt mellényzsebében a megoldóképlet.

Zavarodottságomat látva, kaptam egy pohár vizet, és öt percig nem kaptam egy kérdést sem.

- No, Feri! Akkor kezdjük előlről. – vett elő egy tiszta lapot a hadnagy elvtárs, és felvázolta hevenyészve Tarhos térképét grafitceruzával. (Ez a tiszta lap – azaz tabula rasa. – Ujjongott fel bennem Kozma Sanyi bácsi magyarázata, de nem emlékeztem rá pontosan, hogy milyen összefüggésben. De az volt az érzésem, hogy a tabula rasa az egy jó dolog. Ezért örültem, hogy tiszta lappal kezdtünk.)

- Menjünk szép sorjában: Először: portásfülke – lórugás, nagykastély konyha – ételhordó, otthon ebéd – tarhonya. – És egy vastag piros tollal kezdte jelölni útvonalamat Tarhos térképén. Majd folytatta: Kiszely Sanyi – csúzligumi, bogárnáműhely – kocsilócs, régi szeszgyár – verébvadászat. Húzta tovább a piros vonalakat. És akkor most vagyunk a cukorrépa vonatonál. Így van? – kérdezett vissza megerősítést várva.

- Igen.

- Hogy is van ezzel? Mi az, hogy te cukorrépa vonattal közlekedsz?

Hogy megértsék, kénytelen voltam részletesen elmesélni a cukorrépa vonattal történő utazás trükkjeit.

- Az az igazság, hogy a váltó a kanyar előtt van, amikor Békés felől a sín elkanyarodik jobbra, a Sarkadi Cukorgyár felé. Itt a vonat mindig lassít, egyrészt a kanyar és a váltó miatt, másrészt, mert a sínek keresztezik az országot. Itt aztán gyerekjáték felugrani a lóréra. A kanyar külső ívén a legjobb felugrani, mert azt nem láthatja a masiniszta. Mire a vonat újra egyenesbe fordul, az ember gyereke már benn is csücsül a fékező fülkében, és utazik vidáman. Oda meg aztán nem lát be senki.

- És hogy szoktál leszállni?

- Ha nagyon bátor az ember, akkor leugorhat a vadászkastélyon túl, a másik kanyarban. De legjobb elmenni a kitérőig, mert ott a váltók miatt úgyis lassít a vonat, néha még meg is áll.

- Tegnap meddig mentél a vonattal?

- Hát a kitérőig.

- Miért kellett neked elmenni a Dobi Laciék tanyájához?

- Mert a komondoroknak kölykei születtek, és meg akartam nézni őket. Szeretnék egyet, de anyukám nem akarja engedni. Pedig ősi, magyar kutyafajta. – tettem hozzá magyarázólag.

Közben hosszú vörös vonal vándorolt Dobi Laciék tanyáig a papírlapon. Mire a vörös vonal visszatalált a faluba, a tabula rasa úgy nézett ki mint egy többször átmásolt szabásminta Szűcs néni konyhaasztalán.

- No, Feri, most már elég a mellébeszélésből. Jártál-e tegnap a víztorony környékén? – csattant hirtelen a hadnagy elvtárs kérdése.

- Igen.

- És hogy kerültél oda?

- Hát... odaküldtek... bennünket. – ismertem be vontatottan, mert szembe jutott, hogy ismét megsértettem egy törvényt. „Az úttörő szereti szüleit, tiszteli tanítóit és az idősebbeket.” Hát ez egy nagyon kemény törvény. Mert az úttörőnél majdnem mindenki idősebb, csak a kisdobosok nem. Meg a pisis óvodások. És én bizony tegnap nagyon tiszteletlen voltam – elevenedtem meg előttem a jelenet:

Balogh Péter bácsi ugrott ki a lakásuk ajtaján hosszú csikos gatyában, bokája fölött repkedett a két madzag, és ránk kiáltott:

- Hagyjátok abba ezt a kiabálást, nem lehet töletek aludni!

- Nem ilyenkor kell aludni, Péter bácsi, hanem éjszaka! – kiáltottam neki vissza nagy hangon, nem tudva, hogy huszonnégy órás szolgálatból jött haza.

Hát ez bizony nagy tiszteletlenség, vallottam be magamnak. És még ezt is meg kell majd gyónnom.

A szeszinű hadnagy elvtárs fejében is peregtek a gondolatok.

(Na végre, ezt már hamarabb is megkérdezhettem volna. Én meg bemászkalom ezzel a kölyökkel a fél tanyavilágot gyalog, lovas kocsin, cukorrépa vonattal és hallgatom a fecsegését. Hát persze, hogy küldték őket. Világos.)

- Bennünket?! Kiket küldtek oda? Hányan voltatok?

Én pedig elkezdtem sorolni a konkrét kérdésre a konkrét neveket. Benne volt az osztályból majdnem mindegyik fiú és a cselédlakásokban lakó gyerekek többsége.

- Kik küldtek oda benneteket? Ők hányan voltak?

- Hát, a Balogh Péter bácsi, egyedül. – válaszoltam töredelmesen, és éreztem, hogy szorul a hurok. Szemem sarkából láttam, hogy Péter bácsi neve is felkerül a lista aljára, kétszer aláhúzva.

- No, Feri, most már elég a rablóméséből. Emelte fel a hangját a hadnagy elvtárs. Mondd meg, de őszintén, ki volt a felbujtó?!

- Nem gyújtott fel ott senki semmit – válaszoltam meglepődve, félrehallva a kérdést, de megértve a kérdésben megfogalmazott vádat, mert eszembe jutott, hogy a férfiember egyik ismertetőjele, a gyufa – esetleges bűnjelként – ott lapul a zsebemben.

- Miért, fel akartatok gyújtani valamit? – csapott le azonnal kérdésével.

- Nem, nem ... semmit - dadogtam és egyre rémültebben gondoltam a zsebemben lapuló gyufára.

Rémült tekintetem alapján azt hihette, hogy rátalált a helyes nyomra. (Húha! Micsoda elvetemült rafinált konspiráció! Alattomosan gyerekeket használnak fel arra, hogy először a víztornyot tegyék használhatatlanná, később pedig tüzet okozzanak, hogy utána ne lehessen eloltani. Egy kiterjedt szervezkedés nyomára bukkantam!)

Gyorsan folytatta a kikérdezést:

- Mit mondott nektek a Balogh Péter bácsi, hogy hova menjete, mit csináljatek?

Azt mondta, hogy:

- Ne itt ricsajozzatek, gyerekek! Menjete a víztorony mögé! Ott játsszatek! - Mondtam, bölcsen elhallgatva kettőnk párbeszédét.

- És ti mindjárt oda is mentetek?

- Igen.

- Miért kezdtétek el dobálni a vadnarancsot? - Jött a nagy keresztkérdés.

(A kérdés nem lepett meg. Gyorsan végiggondoltam, hogy se a tízparancsolatban, se az úttörők tizenkét pontjában nincs benne, hogy: Ne dobálj vadnarancsot! A kődobálás meg a kenyérdobálás az más, az tételesen benne van a szentírásban, de vadnarancsról egy szó sincs. Itt nagy baj nem lehet. Ezért nyugodtan válaszoltam):

- Mert alig nagyobb és csak valamivel nehezebb a kislabdánál. És jól el lehet hajítani. És én kislabda dobásban bronzérmet szereztem az Úttörők Megyei Szpartakiádján – kapcsoltam össze a választ egy kis dicsekvéssel.

- Tényleg bronzérmes a gyerek? – kérdezte meg a hadnagy elvtárs.

- Igen, iskolánk történetében ő szerzett először érmet atlétikában megyei versenyen – közölte tényszerűen Bereczki igazgató bácsi, de olyan hangon, mint aki inkább lemondana erről a dicsőségről. (Az én bronzérmemről!)

- Hova dobáltátok azokat a vadnarancsokat?

- Először a tehénistállók irányába, de a magas fűben nem lehetett megállapítani, hogy ki dobta messzebb. Aztán abba is hagytuk. Utána meg célba dobáltunk.

- Volt ott felnőtt, aki arra biztatott benneteket, hogy a víztornyot kezdjétek el dobálni?

- Nem volt ott senki rajtunk kívül. – Hárítottam el a feltételezést.

- Miért pont a víztorony ablakát vettétek célba?

- Hát, mert elég messze volt. Nem könnyű ám odáig eldobni. Beletalálni az ablak nyílásába, ahhoz kell ám ügyesség. Nem is sikerült mindenkinek. – válaszoltam tényszerűen, de egy kis büszkeséggel a hangomban.

- De neked sikerült, Feri.

- Nekem igen. Meg is nyertem a bajnokságot. – kottyantottam el magam.

- Milyen bajnokságot?

- Hát a célba dobó bajnokságot. Mindenkinek volt tíz dobása egy sorozatban, és a sorozatokat adtuk össze.

- Kik vettek részt a bajnokságban?
- Az összes fiú, aki ott volt. Pontosan nyolcan. A lányok meg drukoltak.
- És meddig dobáltátok a vadnarancsokat?
- Hát, amíg az összes vadnarancs el nem fogyott.

A kérdésekre adott kimerítő válaszaim hatalmas hatást gyakoroltak a rendőrökre. Tulajdonképpen órákon belül emelkedtek fel anyám szintjére. Ugyanis a kihallgatást vezető seszinű hadnagy elvtárs, tányérsapkáját tarkójáig hátratulva, az égre tekintett és feltette a – számomra már nem ismeretlen - költői kérdést:

- Csak az nem fér még most sem a fejembe, hogy a p.csába jutott eszébe egy taknyos kölyöknek, egy kiváló úttörőnek, hogy éppen október 23-án dobáljon be három mázsa vadnarancsot a víztorony ablakán?!

Amire legfeljebb egy újabb költői kérdéssel válaszolhatnék:

- Hát tehetek én arról, hogy ősszel érik be a vadnarancs, és éppen kőhajításnyira ültették azokat a fákat a víztoronytól?

Az egészség megúsztam egy igazgatói intővel, amit teljesen igazságtalannak éreztem. Ráadásul a fegyelmi tárgyaláson engem neveztek a legrosszabbnak a vadnarancsdobálók közül, (mondván, hogy én találtam ki az egészet), holott én voltam a legjobb, hiszen én nyertem meg a bajnokságot. A fene se érti a felnőtteket.

Ahelyett, hogy hálások lettek volna, amiért több órán keresztül válaszolgatva a kérdésekre, ilyen hatékonyan segítettem a rendőrség munkáját. Nélkülem ugyanis aligha tárták volna fel a nagy tarhosi szabotázs rejtélyét. Az úttörőcsapatban is megkaptam a dorgálást, de továbbra is én maradtam a zászlóvivő.